

ANALIZA CONSTITUȚIONALĂ A STATULUI DE DREPT ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII POLITICE A DIFERITELOR ȚĂRI ALE LUMII.

Vasile-Sorin Curpăn

Cosmin-Ștefan Burleanu

Înainte de a proceda la analiza efectivă a organizării politice a câtorva state vom reveni, cu câteva precizări, referitoare la tipurile de regimuri politice sau constituționale. Aceasta întrucât în orice stat contemporan organizarea politico-etatică, se fundamentează pe un tip concret de regim politic aplicat în țara respectivă.

*. **Regimul politic prezidențial** – oferă o clară separație a puterilor constituite în stat. Acest tip de regim politic acordă președintelui prerogative considerabile care însă nu afectează funcționarea mecanismelor instituțiilor politico-juridice din stat.

Sistemul prezidențial oferă un model autentic de analiză a Statului de Drept dacă se respectă toate formele de control și toate garanțiile care au menirea să îi garanteze stabilitatea și funcționalitatea.

Unica superputere mondială S.U.A. a adoptat – de la fondarea federației americane – regimul politic prezidențial.

*. **Regimul politic parlamentar** – cum arată însăși denumirea, pune accentul pe puterea legislativă, parlamentul constituie principalul factor politic de guvernare.

Puterea executivă este exercitată de Guvern, condus de primul-ministru, care este obligat să răspundă politic în fața Parlamentului.

Șeful statului – președinte sau monarh – constituie o figură politică decorativă, cu atribuții politice reduse, cele mai multe fiind cu caracter protocolar.

În republica parlamentară, evident, președintele este ales de către Parlament.

Șeful statului este responsabil, sub aspect politic. Răspunderea politică este asumată în fața Parlamentului de către Guvern.

* **Regimul politic semi-prezidențial** – cum am avut ocazia să mai amintim în cap. II al prezentei lucrări, îmbină elemente specifice ale regimului prezidențial pur cu elemente specifice ale regimului parlamentar. Acest regim politic caută să înlăture imperfecțiunile regimului prezidențial și a celui parlamentar.

Președintele este ales de națiune având rolul de mediator între puterile constituite în stat. Puterea executivă este exercitată de către Guvern, condus de un prim-ministru. Dacă în regimurile prezidențiale șeful statului este și șeful puterii executive, în regimurile semi-prezidențiale se instituie binomul Președinte – Guvern, fiecare dintre aceste instituții având atribuții proprii, distincte.

În cadrul acestui tip de regim politic președintele, în calitatea sa de șef al statului, poate prezida ședințele Guvernului, în mod cotidian sau, în anumite situații expres menționate de Constituție sau de dreptul obiectiv (pozitiv).

Deși intens criticat, regimul politic semi-prezidențial și-a probat eficiența, cu deosebire în Republica Franceză. Acest regim politic s-a dovedit a fi capabil să realizeze o corectă funcționare a instituțiilor politico-juridice, cu caracter etatic.

* *
*

Precizările anterioare – succinte este adevărat – permit analiza concretă a regimurilor politice instituite în unele state de pe mapamond.

Vom grupa statele ce urmează a fi analizate în raport de regimul politic efectiv aplicat.

Astfel, pentru **categoria regimurilor politice prezidențiale**, vom analiza sub aspect constituțional, următoarele țări: **Statele Unite ale Americii, Republica Federală Brazilia.**

Pentru **tipul regimurilor politice semi-prezidențiale** vom analiza structura politico-juridică și instituțiile etatice din: **Republica Franceză și Austria.**

Și **regimul politic parlamentar** urmează a fi analizat sub aspectul funcționării corecte în: **Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Germania și Imperiul Nipon (Japonia).**

Vom face referiri și la sistemele politice ale fostelor țări socialiste, aflate în tranziție, analizând în concret regimul constituțional și instituțiile etatice ale **Republicii Federative Ruse.**

În consecință, vom analiza regimurile politice, sub aspect diacronic și sincron, instituite în **opt state** ale lumii.

§ 1. Statele Unite ale Americii

Rolul esențial în viața politică americană îl joacă **partidele politice**. Acestea acționează în perioada electorală pentru atingerea scopurilor politice.

Principalele partide de pe scena politică din S.U.A. sunt partidul democrat și partidul republican. Ambele partide promovează ideile liberale specifice economiei și politicii unui stat capitalist clasic. Democrații sunt mai atașați tradițiilor de apărare a drepturilor statelor federate și promovează consecvent ideea de justiție socială.

Partidul Democrat a fost înființat în anul **1832** continuând lupta politică dusă de **Partidul Democratic Republican** condus de Thomas Jefferson.

Partidul Republican a fost creat în anul **1854**, incluzând liberali și independenți.

Originar, cele două partide politice americane erau caracterizate ca fiind **adversare**, respectiv **adepte** ale federalismului. Tradițional Partidul Democrat își manifestă o doză de neîncredere în statul federal.

Sistemul electoral american deosebește de sistemele electorale europene.

Principial, alegerile prezidențiale în Statele Unite ale Americii comportă mai multe etape, respectiv:

- *. alegerile primare într-un număr de state;
 - *. convențiile naționale ale Partidului Democrat și ale Partidului Republican;
 - *. declanșarea campaniei electorale;
 - *. alegerea electorilor care dispun de un mandat imperativ pentru alegerea președintelui federal;
 - *. alegerea președintelui S.U.A. de către marii electori;
 - *. investirea președintelui și a vicepreședintelui în funcții.
- Președintele S.U.A. este ales pentru un mandat de patru ani de marii electori.

El nu răspunde politic în fața Congresului, nu îl poate dizolva și nu poate proceda la organizarea de noi alegeri.

Staful prezidențial include: secretari de stat, șefi de departamente numiți de șeful executivului. Cei 15 secretari (miniștri) sunt colaboratori individuali ai președintelui fiind personal responsabili în fața șefului statului.

Sub autoritatea șefului puterii executive funcționează o serie de agenții, cum ar fi: Sistemul Federal de Securitate, Agenția de Informații a S.U.A., Autoritatea pentru relațiile federale de muncă, Agenția Centrală de Investigații (C.I.A) etc.

Șeful statului american nu este ales direct de populație, ci de marii electori, al căror număr este egal cu cel al reprezentanților și senatorilor, la un loc.

Dacă nu există formată majoritatea voturilor exprimate de marii electori, președintele S.U.A. este ales de Camera inferioară a Congresului, respectiv de Camera Reprezentanților.

Congresul S.U.A. – este Parlamentul țării, parlament bicameral, constituit din **Camera Reprezentanților** și din **Senat**.

Camera Reprezentanților – este alcătuită din 435 de membri și 3 reprezentanți ai districtului Washington. Este aleasă pe termen de **doi ani**, prin scrutin uninominal.

Senatul – cameră superioară – se compune din câte doi senatori aleși de fiecare stat federat. Senatorii au un mandat de **șase ani**, fiind aleși direct de către alegători, reînnoirea Senatului efectuându-se cu câte o treime.

În viața politică americană funcția de senator este mai prestigioasă decât cea de reprezentant.

Camerele **Congresului S.U.A.** au competențe în ipoteza revizuirii Constituției federale sau a declarării stării de război.

De asemenea, au atribuții de punere sub acuzare a înalților funcționari ai statului american.

Punerea sub acuzare efectivă se îndeplinește de Camera Reprezentanților iar judecata înaltului funcționar (inclusiv președintele federal) se efectuează de către Senat, prezidat de președintele Curții Supreme a S.U.A.

Fiecare cameră dispune de comisii parlamentare – Camera Reprezentanților are **26**, Senatul deține **20** – care au posibilitatea să propună redactări noi sau să amâne diverse proiecte și acte normative.

Dacă există dezacord între cele două camere se formează o **Comisie de Conciliere** în scopul deblocării situației.

Puterea judecătorească – include tribunalele de district, tribunalele de apel și Curtea Supremă a S.U.A., alcătuită din **9 judecători** al cărei președinte poartă denumirea de **Chief Justice**.

Mai funcționează și alte instanțe cum ar fi: tribunalele teritoriale districtuale, tribunalul S.U.A. pentru Comerț Internațional, tribunalul cu privire la plângerile federale, tribunalul pentru impozite și Curtea pentru apelurile veteranilor.

Competența jurisdicției federale se circumscrie dreptului pozitiv federal. Litigiile dintre Uniune și un stat federat, cele dintre mai multe state federate sau dintre Federație și cetățeni sunt soluționate de către instanțele federale.

Din anul 1803, Curtea Supremă dispune de prerogativa de a verifica și, eventual, de a declara ca fiind neconstituționale legi ale federației cât și legi ale diferitelor state federate.

Procedura de control a constituționalității legilor este premisă și particularităților care invocă excepția de neconstituționalitate. Acesta constituie unica situație de apărare împotriva legilor federale, deoarece particularii nu dispun de dreptul de a formula o acțiune judiciară împotriva Federației americane.

În prezent S.U.A. sunt alcătuite din 50 de state federate. De-a lungul istoriei politice americane statul federal a adoptat o politică de întărire și de lărgire a prerogativelor sale.

Relațiile dintre statul federal și statele federate se manifestă, în plenitudinea lor, în cazul revizuirii Constituției federale. Această revizuire nu poate fi realizată fără participarea statelor federate. Astfel, Congresul S.U.A. poate efectua o revizuire a Constituției cu majoritatea de 2/3, dar numai la solicitarea parlamentelor a 2/3 din statele federate poate fi reușită o Convenție cu scopul modificării Constituției. Amendamentele adoptate trebuie să fie aprobate într-un termen determinat de puterea legislativă federală de 3/4 din statele federate, înainte de intra efectiv în vigoare.

Fiecare stat federat dispune de propria Constituție și de organe distincte ale puterii de stat. Parlamentele statelor federate sunt bicamerale^{*)}. Puterea executivă, în fiecare stat federat, exercitată de un guvernator, ales pe un termen de 4 ani prin vot universal, direct, secret și liber consimțit.

Competențele legislative revin potrivit dispozițiilor Amendamentului X, statelor federate. Legile statelor federate decid statutul subiectelor de drept (persoane fizice și persoane juridice), regulile referitoare la sistemul electoral, infracțiunile și sancțiunile aplicabile, organizarea judiciară, legislația din domeniul sănătății, învățământului, a armelor, etc. Drept consecință, în teritoriul S.U.A. se constată mari deosebiri legislative de la un stat federat la altul.

Se asigură, astfel, un echilibru între puterea federală și puterile statelor federate care nu a mai fost zdruncinat de la războiul de secesiune din anii 1861-1865.

Constituția S.U.A. se fundamentează pe principiul separației puterilor constituite în stat și pe principiul respectării drepturilor fundamentale ale omului.

Este federația americană un Stat de Drept? Deși se consacră prin Constituție largi prerogative președintelui, în realitatea acestea nu sunt nelimitate.

Adevărata pavăză a Statului de Drept, puterea judecătorească își înfăptuiește în mod real competențele și atribuțiile care îi revin, fapt ce a determinat pe unii doctrinari să considere că în S.U.A. s-a instaurat un „**guvernământ al judecătorilor**”.

Dar tocmai acest „guvernământ al judecătorilor” asigură aplicarea efectivă, în viața socială, a principiului moral – juridic a „domniei legii”. Or, domnia legii presupune legalitate, asigurând nu numai înființarea, crearea dar și funcționarea efectivă a Statului de Drept în țara considerată de politologi superputere a lumii, respectiv în Statele Unite ale Americii.

§ 2. Republica Federativă a Braziliei

În anul 1824 a fost adoptată prima constituție a Braziliei. Aceasta a fost modificată în anul 1834, asigurându-se o puternică descentralizare a provinciilor.

^{*)} Cu excepția statului federat Nebraska, din anul 1937.

În 1831 acest stat sud – american a interzis traficul de sclavi iar sclavia a fost definitiv abolită în data de 13.05.1888.

Imperiul brazilian fondat în 1822 și-a încetat existența în anul 1889 când monarhia a fost abolită.

În anul 1891 a fost promulgată o nouă Constituție care a fondat un stat prezidențial, republican, democratic și federal.

În Brazilia actualmente este în vigoare Constituția adoptată la 05.10.1988.

Titlul III al Constituției este consacrat organizării puterii de stat. Se precizează că organizarea politico-administrativă a Republicii Federative a Braziliei include: uniunea, statele, districtul federal, municipalitățile.

Uniunea – adică statul federal – întreține relații cu statele străine, declară război și încheie pace, emite moneda națională, asigură apărarea națională etc.

Statul federal are competență exclusivă de legiferare în anumite domenii de activitate: în Dreptul Civil, în Dreptul Penal, în legislația comercială, maritimă, în Dreptul muncii ș.a.

Unele domenii de activitate sunt reglementate prin acte normative adoptate atât de statul federal cât și de statele federate: domeniul fiscal, regimul vânătorii, educația, procedurile judiciare etc.

Statele federate au propriile lor Constituții și legi, au Adunări legislative alese pentru un mandat de 4 ani.

Puterea executivă în statele federate se exercită de guvernatori, ajutați de viceguvernatori, aleși pentru un mandat de 4 ani.

Puterea legislativă federală este exercitată de **Congresul național** alcătuit din **Camera Deputaților** și din **Senatul federal**. Fiecare cameră parlamentară are un mandat de 4 ani.

Camera Deputaților se compune din reprezentanți ai națiunii aleși de fiecare stat federat.

Senatul federal este compus din reprezentanții statelor și ai districtului federal. Fiecare stat alege câte 3 senatori pentru un mandat de 8 ani.

Puterea legiuitoare federală adoptă legile de competența Uniunii.

Constituția federală conferă Congresului național și alte competențe prin care: de autorizare a șefului statului de a declara starea de război; de a ratifica tratatele internaționale; de a autoriza pe președintele sau vicepreședintele republicii să lipsească din țară mai mult de 15 zile etc.

Camera Deputaților poate autoriza punerea sub acuzarea a președintelui sau vicepreședintelui cu votul a 2/3 din numărul membrilor săi.

Senatul este competent să judece pe președinte sau pe vicepreședinte pentru crime (infrațiuni).

Puterea executivă federală este încredințată de Constituția Președintelui Republicii.

Președintele Republicii numește și demite miniștrii de stat; promulgă și dispun publicarea legilor, exercită atribuțiile de comandant suprem al forțelor armate braziliene, numește înalți demnitari ai Republicii, ș.a.

Puterea judecătorească cuprinde instanțele judecătorești: Curtea Supremă Federală, Curtea Superioară de Justiție, Curțile federale regionale și judecătorii federali;

Curțile și judecătorii de muncă; Curțile și judecătorii electorali; Curțile și judecătorii statelor federate, ai districtului federal și ai teritoriilor.

Judecătorilor brazilieni, Constituția federală le garantează *inamovibilitatea*.

Curtea Supremă Federală a Braziliei are în componență 11 judecători aleși dintre cetățenii cu o pregătire juridică excepțională și cu o reputație neștirbită. Această instanță hotărăște în litigiile cu caracter constituțional și soluționează procesele pornite împotriva înalților demnitari ai Republicii.

Se observă din această analiză că legea fundamentală a statului brazilian respectă principiul separației puterilor constituite în stat.

Întrucât o perioadă relativ îndelungată Brazilia a avut un regim politic quasi-dictatorial, fundamentat pe puterea armată (până la 1987 – când Adunarea Constituantă și-a început lucrările), o importanță aparte o are titlul V al Constituției referitor la forțele armate și la forțele de securitate publică.

Forțele armate se află sub comanda președintelui Republicii. Cetățenii bărbați au obligația satisfacerii serviciului militar (femeile și clericii sunt scutiți în timp de pace). Se prevede și un serviciu alternativ pentru cetățenii care din motive de conștiință nu doresc să participe la activitățile militare.

Sunt reglementate, de asemenea, *starea de apărare și starea de asediu*.

De o importanță covârșitoare pentru instituirea unui regim democratic este titlul II al Constituției, care consacră drepturile și garanțiile fundamentale ale cetățenilor brazilieni.

În acest titlu sunt cinci capitole referitoare la: drepturile și îndatoririle individuale și colective (cap. I); drepturile sociale (cap. II); chestiunile naționalității (cap. III); drepturile politice (cap. IV) și statutul partidelor politice (cap. V).

Constituția Republicii Federative a Braziliei menționează 77 de drepturi și îndatoriri cu caracter individual sau colectiv.

Drepturile fundamentale sunt consacrate și garantate, în mod efectiv, asigurând cadrul protejării tuturor drepturilor subiective ale cetățeanului. Nu vom insista asupra analizării acestor drepturi – deși avem Constituția acestui stat în față – dar vom menționa că Republica Federală a Braziliei întrunește – cel puțin formal – condițiile și elementele necesare pentru **a fi considerată un Stat de Drept cu un regim politic prezidențial**.

Desigur, consacarea drepturilor și libertăților fundamentale și prevederea separației puterilor etatice trebuie să conducă atât la democratizarea vieții social-politice a țării cât și la afirmarea tot mai puternică, a principiului legalității în activitatea tuturor instituțiilor etatice din Republica Federativă a Braziliei.

§ 3. Republica Franceză

Constituția franceză actuală a fost adoptată și a intrat în vigoare la data de 04.10.1958. Ea se întemeiază pe filosofia politică a generalului De Gaulle. Puterile etatice sunt separat și echilibrate fiind, în mod tradițional, formate din: legislativ, executiv și judiciar.

Parlamentul francez – exercită puterea legiuitoare fiind alcătuit din două camere.

Șeful statului - este un arbitru situat deasupra evenimentelor politice și a partidelor.

Constituția Republicii Franceze prevede un parlament bicameral, alcătuit din *Adunarea Națională* și din *Senat*.

Adunarea Națională – are în componență 277 de deputați aleși prin vot universal, egal, direct și liber exprimat, pe durata unui mandat de **5 ani**. Senatul este alcătuit din 321 de senatori, aleși pentru un mandat de **9 ani**.

Adunarea Națională dispune de prerogative distincte în raport cu Senatul.

Principalele atribuții ale Parlamentului sunt legate de elaborarea legilor. Parlamentul francez poate adopta acte normative juridice în orice domeniu de activitate.

Parlamentul exercită controlul asupra activității guvernului, materializat prin: întrebări și interpelări adresate membrilor Guvernului de către parlamentari; funcționarea unor comisii de anchetă înființate de Parlament precum și prin controlul efectuat de membrii puterii legislative cu privire la realizarea politicilor europene.

Alături de puterea legiuitoare o altă instituție etatică, cu caracter politic și juridic, de excepțională importanță este aceea a **Președintelui Republicii Franceze**.

Începând cu anul 1962, Președintele Republicii este **ales** în mod direct de către cetățenii cu drept de vot. Mandatul Președintelui este de **7 ani**.

Dintre prerogativele proprii șefului statului francez amintim: numirea primului ministru; prerogativa de a adresa mesaje Parlamentului; numirea președintelui și a membrilor Consiliului Constituțional; sesizarea Consiliului Constituțional; etc.

Președintele dispune și de prerogative, partajate cu alte organe, care necesită acordul altor autorități publice. Sunt astfel de prerogative – conducerea relațiilor internaționale; exercitarea atribuțiilor de comandant suprem al armatei și recurgerea la dispozițiile art. 16 care îi permite luarea măsurilor necesare pentru asigurarea funcționalității normale a autorităților statului.

Atribuțiile ce pot fi exercitate în temeiul art. 16 nu au caracter arbitrar sau discreționar. Președintele Republicii nu poate dizolva Parlamentul și nu poate iniția procedura modificării Constituției, cât timp exercită puterile conferite cu caracter excepțional.

În relațiile sale cu Guvernul, Președintele Republicii are dreptul de a prezida ședințele Consiliului de Miniștri și de a semna anumite decrete emise de Guvern.

În raport cu Parlamentul, Președintele Republicii poate interveni pentru ca Guvernul să retragă de pe ordinea de zi un anumit proiect de act normativ. Acest fapt constituie o prerogativă a șefului statului de a interveni – prin mijlocirea legislativă.

De asemenea, șeful statului poate adresa mesaje sau poate solicita puterii legiuitoare efectuarea unei noi dezbateri asupra unui proiect de lege.

În raport cu puterea judecătorească Președintele Republicii Franceze este, de drept, președinte al Consiliului Superior al Magistraturii și poate uza de dreptul de grațiere a persoanelor condamnate.

Guvernul Republicii Franceze – este, alături de Președinte, titular al puterii executive. În Republica Franceză executivul este bicefal, fiind compus din: Președinte și Consiliul de Miniștri.

În cadrul Guvernului un rol central revine primului ministru și relației pe care acesta o cultivă cu șeful statului.

Deși în Franța există tendința de autonomizare a voinței Guvernului în raport cu voința șefului statului, totuși se constată că atât primul-ministru cât și ceilalți membri ai Guvernului sunt „la dispoziția” Președintelui Republicii.

Distanțarea Consiliului de Miniștri în raport cu Președintele Republicii a fost constatată de analiștii politic francezi, ea constituind mai curând o stare de fapt decât o „realitate instituționalizată” din punct de vedere juridic.

Miniștrii sunt conducători ai administrațiilor subordonate. Aceștia contrasemnează actele Președintelui Republicii sau ale premierului, când se referă la probleme din aria de competență a ministrului pe care îl conduc.

Puterea judecătorească – constituie o autoritate independentă în raport cu celelalte două puteri constituie în stat: legislativul și executivul.

Președintele Republicii este garantul independenței puterii judecătorești.

Constituția franceză se referă la Consiliul Superior al Magistraturii și la atribuțiile îndeplinite de acest organ etatic, la Înalta Curte de Casație, la compunerea acesteia și la competența de judecată.

Consiliul Constituțional – are în componență atribuția de control a constituționalității legilor. Membrii acestei Consiliu, în număr de **nou**, sunt desemnați astfel: **trei** de președintele Adunării Naționale; **trei** de președintele Senatului și **trei** de către șeful statului.

Membrii Consiliului au un statut identic cu cel al înalților demnitari ai statului francez și sunt numiți pe termen **de 3, 6 și respectiv 9 ani**, având o independență efectivă în exercitarea funcțiilor.

Nu avem intenția să analizăm detaliat atribuțiile Consiliului Constituțional. Totuși, o precizare credem că se impune: deși această instituție a fost deseori criticată datorită puterilor considerabile pe care le posedă, peisajul politico-juridic francez ar fi de neconceput fără această instituție extrem de importantă a statului. Oamenii de stat și, în general politicienii francezi, înclină spre conferirea unor noi atribuții Consiliului Constituțional, motivat de faptul că jurisprudența sa este puternic ancorată în realitatea socială iar deciziile pronunțate sunt fondate pe analize juridice aprofundate.

* *
*

Este de prisos să discutăm dacă Republica Franceză este sau nu este un Stat de Drept. Așa cum rezultă și din analiza efectuată în lucrarea noastră, doctrinarii francezi au fost printre primii care au fundamentat concepțiile referitoare la Statul de Drept. De asemenea, statul francez a constituit după 1789-1791, un adevărat creuzet în care au fost conturate, practic vorbind, principalele drepturi și libertăți fundamentale ale omului. Tot Franța a resimțit, pozitiv și novator, concepția lui Montesquieu referitoare la specializarea, separația și echilibrul puterilor constituite în stat precum și doctrinele avansate de marii gânditori ai Dreptului precum: Leon Duguit, A. Hauroin și mulți alții, referitoare tocmai la stabilirea preeminenței Dreptului în raport cu Statul.

§ 4. Austria

La data de 25.10.1955 a fost adoptată Legea constituțională federală a Republicii Austria. Această Constituție este și astăzi în vigoare, motiv pentru care o vom utiliza la analiza mecanismelor politico-juridice și a instituțiilor etatice.

Austria este o republică federală și democratică, compusă din următoarele landuri (state federate): Burgenland, Karnten, Niederosterreich, Oberosterreich, Salzburg, Steriermark, Tirol, Voralberg și Wien.

Teritoriul tuturor statelor federate (a landurilor) formează teritoriul statului federal.

În Austria limba oficială a statului este germana.

De competența exclusivă a federației sunt următoarele domenii: constituționalitatea, relațiile internaționale, finanțele și emisiunile monetare, legislația civilă, siguranța și ordinea publică, legislația muncii și poliția federală. În aceste domenii statul federal este competent atât din punct de vedere legislativ cât și din punct de vedere a puterii executive.

Există situații în care aptitudinea de a legifera revine federației dar aplicarea legilor este dată în competența puterii executive a statelor federală cum ar fi în următoarele ipoteze: energia electrică, existența persoanelor defavorizate, poliția rutieră, statutul cadrelor didactice etc.

Dacă dispozițiile constituționale nu prevăd expres competența statului federal domeniile respective de reglementare și de aplicare efectivă a actelor normative revin puterii legislative sau / și puterii executive a statelor federate (a landurilor).

Puterea legislativă federală – se exercită de către Parlamentul federal, alcătuit din două Camere: **Consiliul Național** și **Consiliul Federal**.

Consiliul Național – este ales prin vot secret, egal, direct și liber exprimat de către cetățeni. Cuprinde 183 de deputați aleși pentru un mandat de **4 ani**. Această Cameră poate adopta o moțiune de cenzură fapt ce conduce la demiterea Guvernului.

Consiliul Federal – are un drept de veto suspensiv ce poate fi exercitat numai pentru apărarea intereselor statelor federate (a landurilor).

Puterea executivă federală – este bicefală în sensul că se exercită de **Președintele federal** împreună cu **Guvernul federal**.

Președintele federal – este ales de cetățenii cu drept de vot. Președintele federal are atribuții identice cu cele obținute de șefii de state din republicile cu regimuri politice semi-prezidențiale.

Guvernul federal – cuprinde: Cancelarul federal, vice-cancelarul federal.

Cancelarul federal este numit în funcție de șeful statului.

Președintele federal numește pe miniștrii federali la propunerea Cancelarului federal.

Guvernul federal este răspunzător politic în fața Consiliului Național. Răspunderea politică a executivului este solidară dar se poate individualiza la unul sau mai mulți miniștri.

Dacă Consiliul Național retrage încrederea acordată Guvernului federal, Cancelarul federal este obligat să demisioneze. Dacă retragerea încrederii se referă la unul sau mai mulți miniștri, aceștia sunt destituiți din funcțiile deținute în executiv.

Puterea judecătorească – se întemeiază pe principiul constituțional al independenței judecătorilor. Aceștia dispun de inamovibilitate.

La judecarea anumitor crime care au un grad sporit de pericol social generic (abstract), există obligativitatea constituirii juriului.

Și infracțiunile cu caracter politic sunt judecate de Curțile cu jurați.

Curtea Constituțională – este instituită prin art. 137 din Constituția Republicii Austria. Este un organ cu dublu caracter, politic și juridic, având competență în

următoarele domenii: acțiuni introduse împotriva federației sau a statelor federate dacă nu le rezervă tribunalele de drept comun; soluționează conflictele pozitive sau negative de competență între instanțele judecătorești și organe ale puterii executive înzestrate cu atribute de jurisdicție; soluționează conflictele și litigiile ivite între statele federate (landurile) sau cele dintre statul federal și un stat federat.

Desigur, Curtea Constituțională poate dispune anularea unei legi pe motiv că este neconstituțională, dar numai în situația în care a fost investită legal cu o cerere expresă.

Puterea legislativă și puterea executivă a statelor federate (a landurilor).

În statele federate puterea legislativă este încredințată unor adunări numite **Landtage**. Legile fiecărui stat federat sunt adoptate de aceste adunări și publicate în Jurnalul Oficial al Landului.

Puterea executivă se exercită, în fiecare stat federat, de un Guvern numit de Adunarea statului (landtag). Guvernul landului este prezidat de landeshaupt – mann (conducător) și este alcătuit din miniștri de resort.

* *
* *

În Republica Austria, stat federal și democratic, toate organele aparținând celor trei puteri constituite în stat respectă principiul legalității care guvernează principiul legalității care generează atât actele cu caracter administrativ cât și actele cu caracter judiciar.

Statul austriac este, la momentul de față, **un Stat de Drept** atât sub aspect substanțial cât și din punct de vedere formal, constituind un veritabil exemplu pentru țările din Estul Europei aflate în tranziție, și cu deosebire pentru țările din fosta U.R.S.S.

§ 5. Regatul Unit al Marii Britanii și Islandei de Nord

Marea Britanie a fost creată, din punct de vedere constituțional, prin unirea Scoției cu Anglia sub denumirea de Regatul Unit al Marii Britanii, în anul 1707 și ulterior prin alipirea Irlandei.

Regatul Unit nu are o constituție scrisă dar dispune de o largă paletă de documente privitoare la garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Autoritățile etatice:

Parlamentul Marii Britanii este compus din **Camera Comunelor** și **Camera Lorzilor**.

Pentru **Camera Comunelor** alegerile se realizează prin vot direct și secret, pe baza scrutinului uninominal, cu majoritate simplă. Membrii acestei camere se bucură de imunitate parlamentară în legătură cu activitățile desfășurate în cadrul organismului legiuitor. Nu pot candida pentru a fi aleși în Camera Comunelor: membrii forțelor armate, poliștii, alți funcționari publici și judecătorii.

Camera Lorzilor – a slăbit treptat ca influență, prin actele adoptate în anii 1911, 1932 și 1949.

Această cameră are competențe legislative și poate dezbate chestiuni importante pentru activitatea statului. Este alcătuită din persoane fizice care dețin titluri mobiliare ereditare. Succesorii pairilor ereditari nu vor mai avea dreptul să participe la lucrările Camerei Lorzilor, ei vor fi treptat înlocuiți de reprezentanții profesiilor, de industriași, de oameni de știință, etc. Practic, Partidul Conservator dorește întărirea și menținerea

competențelor acestei camere a Partidului britanic, în timp ce Partidul Laburist adoptă teza reducerii progresive a competențelor conferite Camerei superioare a Parlamentului.

Procedura legislativă britanică cuprinde mai multe etape:

- moțiunea, prin care se solicită aprobarea prezentării unui proiect sau a unei propuneri legislative;

- prezentarea propunerii sau proiectului și lecturarea inițială a documentului;

- lecturarea secundă a inițiativei legislative, discutarea fondului, depunerea de amendamente;

- examinarea în comisiile parlamentare, articol cu articol, a textului propus;

- a treia lectură a proiectului de lege și adoptarea efectivă a textului.

Proiectul de lege sau propunerea legislativă este trecută de la o cameră la cealaltă, unde urmează o procedură quasi-identică

Legea devine obligatorie când este sancționată de monarh. Bugetul este votat de Camera inferioară fără participarea Camerei Lorzilor.

Marea Britanie comportă un sistem bipolar în privința partidelor politice.

Diacronic, în anul 1867 a fost constituită Uniunea Asociațiilor naționale conservatoare și constituționale, iar în anul 1877 a luat ființă Federația Națională Liberală.

Cele două mari partide din Marea Britanie contemporană au consacrat instituția **liderului politic** în sensul desemnării obligatorii și automate în funcția de prim-ministru a șefului partidului învingător în alegeri.

Liderul politic are aptitudinea de a desemna pe președintele partidului.

Fiind un sistem politic format din două mari partide politice, alegerile din Marea Britanie – și ne referim la alegerile generale – au menirea fie de a confirma, fie de a schimba guvernul.

Monarhul britanic – are atribuțiile limitate caracteristice regimului parlamentar. Pe măsura afirmării Parlamentului au scăzut prerogativele Suveranilor.

Principala prerogativă a monarhului constă în numirea primului ministru. Acesta exercită o oarecare influență și cu ocazia numirii miniștrilor.

Monarhul poate demite Guvernul prin desărcinarea primului ministru, poate dizolva Parlamentul, poate exercita dreptul de veto în cazul anumitor legi și poate acorda grațierea unor persoane condamnate.

Deși are puteri restrânse monarhul britanic reprezintă un simbol al națiunii și personifică, materializează imparțialitatea.

Primul-ministru britanic – a fost instituționalizat prin „Reform Act” din anul 1832, prin care s-a consacrat obligația numirii în această funcție a liderului partidului majoritar în Camera Comunelor.

Primul ministru are următoarele atribuții: este liderul partidului din care provine, este răspunzător pentru desemnarea miniștrilor, demite miniștri, prezidează ședințele Cabinetului, este liderul Camerei Comunelor, comunică monarhului deciziile adoptate de Guvern etc.

Cabinetul britanic – decide cu privire la marile direcții politice atât pe plan intern cât și internațional, coordonează politicile diferitelor departamente, realizează planuri pentru atingerea unor obiective etc.

Puterea judecătorească – se realizează printr-o multitudine de instituții care au atribuții jurisdicționale.

Sistemul judiciar britanic a fost reorganizat prin **Judicature Act** din 1873-1875, el cuprinzând: **Curtea Supremă Judiciară, Curtea de Apel**, cu o divizie (secție) civilă și una criminală (penală), **Înalta Curte și Curțile Coroanei**.

În materie civilă sunt componente: Curțile de ținut, Înaltele Curți, Curțile de Apel și Camera lorzilor, iar în materie penală (criminală) au competență: Curțile de Apel, Curțile Coroanei, Înalta Curte.

După cum este bine știut în Regatul Unit dreptul are ca sursă principală „**Common Law**”-ul și respectiv „**Case Law**”-ul (precedentul judiciar).

Common Law, la origine a constituit un amalgam de procedee, spețe și hotărâri pronunțate de diferitele instanțe.

Instanțele judecătorești britanice au o contribuție însemnată la respectarea drepturilor subiective ale cetățenilor.

Deși lipsit de o constituție scrisă, sistemul politic britanic este apreciat ca fiind **particular** în raport cu alte tipuri de regimuri politice (inclusiv parlamentar). Principiul separației puterilor în stat este aplicat, cu diferite nuanțe, și în Regatul Unit. Consecința este reprezentată de echilibrul realizat între puterile etatice. Libertatea economică și politică a fundamentat practic drepturile și libertățile conferite britanicilor.

Marea Britanie este prima democrație europeană, sub aspect istoric și constituie, la momentul de față, un model de funcționare a instituțiilor publice și de garantarea și ocrotire a drepturilor cetățenești.

§ 6. Republica Federativă a Germaniei

Constituția Republicii Federative a Germaniei a fost adoptată la data de 23.05.1949.

Constituția R.F.G. consacră spații largi protejării drepturilor fundamentale ale omului. Sunt inserate principalele drepturi în cuprinsul legii fundamentale.

Drepturile și libertățile fundamentale sunt menționate în cap. I.

În cap. II este reglementată relația dintre statul federal și statele federate.

Art. 23 din Constituție nominaliza landurile (statele federate) pe teritoriul cărora urma să se aplice imediat: Baden, Saxonia de Jos, Bavaria, Bremen, Marele Berlin, Slasswig – Hollstein, Wurtemberg – Baden și Wurtemberg – Hohenzolern.

Legea fundamentală prevede principiul supremației dreptului internațional. Astfel, Federația poate transfera drepturi de suveranitate unor instituții internaționale. Se prevede că normele generale ale dreptului internațional fac parte integrantă din dreptul federației.

Statele federate (landurile) exercită autoritatea etatică, în mod plenar, cu excepția dispozițiilor contrare legii fundamentale.

Dreptul federal are întotdeauna prioritate în raport cu dreptul statului federat (a landului).

Autoritățile etatice:

Bundestagul – reprezintă puterea legislativă a Federației germane. Este camera inferioară a Parlamentului, aleasă prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Își desfășoară activitatea în ședințe și poate constitui comisii de anchetă pentru cercetarea unor probleme deosebite.

Bundesrat-ul – este a doua cameră a legislativului alcătuită din membrii guvernelor statelor federate. În acest mod, landurile participă la legiferarea dreptului federal și la administrarea statului federal.

Președintele Republicii – este ales de către Adunarea Federală pentru un mandat de 5 ani. Șeful statului federal poate fi reales o singură dată.

Președintele federației reprezintă statul federal pe plan internațional. Are, desigur, și alte atribuții: numește și revocă din funcție pe judecători, pe funcționarii federali, pe ofițeri și subofițeri, grațiază persoanele fizice condamnate, etc.

Guvernul federal – este compus din Cancelarul federal și miniștrii federali.

Cancelarul federal – stabilește principiile fundamentale ale politicii. Conduce întreaga activitate guvernamentală.

Miniștrii federali – ca de altfel și cancelarul federal, nu trebuie să exercite, pe perioada mandatului, nici o altă funcție sau profesie. Miniștrii federali de resort conduc activitatea departamentelor ai căror titulari sunt.

Legea fundamentală germană prevede o procedură de înlăturare a Cancelarului federal, în anumite situații. În concret, dacă camera inferioară a Parlamentului – Bundestagul – își exprimă neîncrederea în Cancelar, votând un succesor al său, cu o majoritate absolută, șeful statului va trebui să revoce pe Cancelarul federal în exercițiu și să numească, în această funcție, persoana fizică aleasă.

Puterea judecătorească – este exercitată de judecători din cadrul Tribunalului Constituțional Federal, a Tribunalelor federale sau din cadrul Tribunalelor landurilor (a statelor federate).

Sunt interzise tribunalele excepționale sau extraordinare. Tribunalele speciale pot fi înființate numai în temeiul legii.

Cu privire la sistemul politico-juridic existent în fost R.D.G. precizăm următoarele: acest stat a avut două Constituții: prima la 07.10.1949 și a doua adoptată la 06.04.1968, modificată la 07.10.1974.

Organul legislativ al Republicii Democratice Germane era unicameral, având un mandat de 4 ani. Funcția de șef al statului era încredințată Consiliului de Stat, organ colegial, ales de Camera Poporului (Parlament).

Consiliul de Miniștri al R.D.G. era ales de Camera Populară, în raport de care răspundea politic. Consiliul de Miniștri prezenta Camerei Populare informări anuale asupra activității desfășurate.

Organul legislativ se pronunța asupra acestor informări prin vot.

* *
*

După reunificarea celor două state germane pe data de **03.10.1990**, Constituția Republicii Federative a Germaniei a fost extinsă și pe teritoriul Republicii Democratice Germania. Practic, la **26.07.1990** Parlamentele din R.F.G. și R.D.G. au hotărât ca viitorul parlament german să fie ales prin vot unic.

La data de **31.08.1994**, au fost retrase ultimele trupe ruse din Germania, iar la **08.09.1994**, s-a procedat la retragerea finală a trupelor anglo-franco-americane din Berlin.

După absorbirea R.D.G. de către R.F.G. nu a fost adoptată o nouă Constituție, Legea fundamentală germană din 23.05.1949 continuând să fie aplicată pe întreg teritoriul statului federal.

Republica Federativă a Germaniei reprezintă un Stat de Drept, poate cel mai dezvoltat din Europa, sub aspectul respectării drepturilor omului și a cantonării puterilor publice exclusiv în sfera principiului legalității.

Filosofia politică ce a stat la temelia Legii fundamentale din 23.05.1949 nu numai că își dovedește valabilitatea dar constituie, și la momentul actual, elementul de clădire a tuturor structurilor și instituțiilor europene contemporane. Pierzând două războaie mondiale, Germania a înțeles că singura modalitate de afirmare o reprezintă dezvoltarea economică activă dublată de stabilitatea principiilor politice pe care sunt așezate instituțiile statului.

Indiscutabil astăzi „**motorul**” Uniunii Europene, al întregii Europe Occidentale, îl constituie Republica Federativă a Germaniei.

§ 7. Imperiul Nipon (Japonia)

Constituția Japoniei a fost adoptată în condițiile înfrângerii militare a acestei țări în cel de-al doilea război mondial.

Regimul politic japonez este un regim imperial dar trebuie precizat că împăratul a renunțat la invocarea originii sale divine.

Constituția a fost adoptată la data de 03.11.1946 și a instituit mecanisme politice, cu caracter democratic, în vederea guvernării țării.

Instituțiile etatice:

Împăratul – reprezintă un simbol al națiunii și al unității naționale. Acesta nu are nici o atribuție în materie de guvernare dar poate îndeplini anumite acte în materie de stat, prevăzute expres de Constituție.

Aceste aspecte în materie de stat care sunt la dispoziția împăratului sunt:

- promulgarea revizuirii Constituției, a legilor, decretelor și tratatelor internaționale;
- convocarea Dietei;
- dizolvarea Camerei reprezentanților;
- proclamarea alegerii generale a membrilor Dietei;
- atestarea numirii și revocării miniștrilor și acordarea deplinei puteri ambasadorilor;
- decretarea amnistiei generale sau speciale;
- acordarea de distincții;
- atestarea ratificării tratatelor internaționale și a altor documente diplomatice;
- primirea ambasadorilor;
- exercitarea unor acte de ceremonial.

În momentul de față instituția împăratului este subordonată cerințelor Statului de Drept deoarece drepturile și puterile suveranului nu reprezintă altceva decât acte decorative și simbolice.

Constituția niponă prevede că tronul este ereditar iar succesiunea la tron se realizează în conformitate cu Codul familiei imperiale, adoptat de Dietă-

Cap. III al Constituției japoneze consacră drepturile și obligațiile cetățenilor. Sunt astfel consacrate drepturi tradiționale specifice regimurilor politice democratice.

Sunt menționate prevederi din convențiile internaționale, cum ar fi: interzicerea torturii, a pedepselor aplicate cu cruzime, interzicerea sclaviei.

Continuând expunerea succintă a instituțiilor etatice, reținem că **Dietă** constituie unicul organ legislativ al statului și, totodată, organul suprem al puterii de stat.

Dieta este compusă din două camere: Camera reprezentanților și Camera consilierilor.

Camera reprezentanților are un mandat de patru ani în timp ce Camera consilierilor este aleasă pentru un mandat de șase ani.

Dacă Camera reprezentanților este dizolvată își încetează automat activitatea și Camera consilierilor.

În activitatea de legiferare se pare că legiuitorul constituant a dat prioritate Camerei reprezentanților, în calitatea sa de cameră inferioară a Parlamentului. Astfel, dacă un proiect de lege adoptat de Camera reprezentanților este respins de Camera consilierilor va putea fi totuși sancționat ca lege dacă va fi adoptat din nou de Camera reprezentanților cu o majoritate de cel puțin 2/3 din numărul membrilor prezenți.

Și în privința proiectului de buget Camera reprezentanților are proeminență în raport cu camera superioară a Dietei.

Cabinetul ministerial – este titularul puterii executive. Cabinetul este alcătuit din: președintele Cabinetului (prim-ministru) și miniștri de resort. Cabinetul ministerial este responsabil – în solidar – în fața Dietei.

Primul – ministru este desemnat de Dietă dintre membrii săi. Acesta îi numește și îi revocă pe miniștri.

Cabinetul ministerial asigură rezolvarea problemelor curente cu caracter administrativ dar are și o serie de competențe speciale dintre care amintim:

- asigură executarea efectivă a legilor;
- conduce efectiv treburile publice;
- încheie tratate diplomatice dar acestea trebuie să fie, de regulă, în prealabil aprobate de Dietă;
- emite decrete în vederea executării legilor;
- hotărăște amnistia generală sau specială și dispune asupra diminuării pedepselor și asupra reabilitării.

În sistemul politic nipon șeful partidului majoritar este desemnat de Dietă în funcția de prim – ministru.

Puterea judecătorească – se exercită de Curtea Supremă și de instanțele judecătorești ierarhic inferioare. Judecătorii sunt independenți fiind supuși Constituției, legilor și propriilor conștiințe.

Curtea Supremă realizează controlul constituționalității legilor, decretelor, regulamentelor și tuturor actelor cu caracter individual.

În soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești se urmărește în mod activ obținerea armoniei și perfecțiunii. Niponii nu au adoptat un sistem judiciar tranșant, în care verdictele pot fi transpuse în două culori: **alb** respectiv **negru**. Ei încercă pe toate căile și prin toate mijloacele **RECONCILIAREA** părților litigante.

Din acest motiv sistemul judiciar nipon este atât de diferit de sistemele judiciare europene.

Europenii caută adevărul judiciar – cel rezultat din probe administrate – în timp ce la japonezi Dreptul tinde spre realizarea echității, având un puternic accent moral – etic.

Din scurta analiză realizată reținem că Japonia, cum este și firesc, prezintă anumite particularități dar, de principiu, poate fi considerată un stat în care drepturile fundamentale ale omului și principiile legalității și a ierarhiei normelor juridice sunt pe deplin respectate.

În consecință, Japonia cu toate că are un regim politic imperial este un Stat de Drept.

Caracterizarea Japoniei ca fiind un Stat de Drept este strâns legată de prerogativele împăratului.

Împăratul este considerat imuabil și sacru, însărcinat să asigure continuitatea statului și permanența Japoniei eterne; dar el nu este (sau nu mai este) decât o palidă reflectare a splendorii trecute a dinastiilor divine. Deținând altă dată toate drepturile de suveranitate, el nu își mai datorează astăzi funcțiile sale decât voinței poporului, în care rezidă puterea suverană. Practic, puterile politice ale împăratului sunt inexistente^{*)}.

§ 8. Republica Federativă Rusă

Constituția Republicii Federative Ruse a fost adoptată la data de 13.12.1993 de către poporul multinațional al Federației.

Constituția consacră respectul pentru memoria înaintașilor, credința în bine, dreptate și adevăr. Ea își propune să asigure prosperitatea Rusiei.

În **Titlul I, capitolul I din legea fundamentală** se precizează că „Federația Rusă este un stat democratic federativ de drept, cu formă republicană de conducere”.

Titularul suveranității este poporul multinațional al Rusiei care, fie nemijlocit, fie prin organele puterii de stat o exercită.

Cap. II al Constituției este consacrat drepturilor și libertăților omului și cetățeanului. Sunt enumerate drepturile fundamentale garantate precum și libertățile ocrotite și recunoscute. Enumerarea drepturilor este amplă prevăzându-se că ocrotirea acestora constituie obiect de preocupare al tuturor instituțiilor și organelor etatice. Sunt astfel prevăzute: egalitatea în fața legii, dreptul la viață, dreptul la libertate și inviolabilitatea vieții private, dreptul la secretul corespondenței, invincibilitatea domiciliului, dreptul de defnire a apartenenței naționale, dreptul de utilizare a limbii materne, dreptul la proprietate, inclusiv la proprietatea privată, dreptul la muncă, ocrotirea maternității, copilăriei și a familiei, dreptul la locuință, dreptul la învățătură, garantarea proprietății intelectuale, libertatea de a se adresa justiției pentru realizarea drepturilor subiective, etc.

Limitarea drepturilor sau a libertăților se poate realiza exclusiv printr-o lege federală și numai pentru apărarea statului, a moralității, a sănătății publice pentru o perioadă determinată în timp.

Art. 65 din Constituție se referă la structura federală a statului, sunt enumerați subiecții Republicii Federative Ruse: **republici, ținuturi, regiuni, districte**. Fiecare subiect sau categorie de subiecte are un **statut** precizat de Constituția statului federal cât și de Constituția statului federat.

^{*)} Encyclopedia Universalis, pag. 945

Legea fundamentală nominalizează competențele statului federal în raport cu statele federale. Aceste competențe se referă la: adoptarea Constituției federale și a legilor federației; cetățenie; sistemul organelor legislative, executive și judecătorești; proprietatea statului federal, băncile federale, bugetul federal, activitățile de cercetare a spațiului cosmic, relațiile internaționale ale țării, apărarea națională, siguranța publică, organizarea justiției, legiferarea în materie penală, de procedură penală și în materia Dreptului execuțional Penal; amnistie și grațiere, etc.

Cu excepția competențelor statului federal, subiecți federației dispun de întreaga putere de stat.

Autoritățile etatice din Republica Federativă Rusă sunt următoarele:

Președintele Republicii Federative Ruse – este șeful statului fiind ales pentru o perioadă de patru ani prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Acesta reprezintă statul federal în relațiile internaționale.

Șeful statului federal dispune de anumite prerogative, prevăzute de art. 83-93 din Constituție; numește primul-ministru federal; numește și revocă miniștrii federali; prezintă candidaturi, către Consiliul Federației, pentru numirea judecătorilor tribunalului Constituțional al Federației, ai Tribunalului Suprem; propune candidaturi, către Consiliul Federației, pentru numirea Procurorului General al Federației și pentru numirea judecătorilor de la Tribunalul Suprem de Arbitraj, conduce Consiliul Securității Federației Ruse; numește și revocă pe Comandantul Suprem al forțelor armate ale Federației Ruse.

Președintele realizează conducerea activității de politică externă în sensul că poartă negocieri și semnează tratatele internaționale la care Federația este parte.

Poate declara starea de război în anumite zone ale țării informând Parlamentul.

Adunarea Federală – reprezintă organul legislativ al statului și este formată din două camere: Duma de Stat (camera inferioară) și Consiliul Federației (camera superioară).

Duma de Stat – are în componență 450 de deputați, aleși pentru un mandat de patru ani.

Consiliul Federației – este format din câte doi reprezentanți ai subiecților Federației Ruse (unul din partea organelor reprezentative și unul din partea autorităților executive).

Constituția prevede modul de desfășurare a activităților camerelor Parlamentului. Există o serie de atribuții care sunt exercitate exclusiv numai de una dintre camerele Adunării Federale. Astfel: Consiliul Federației este competent să confirme schimbarea granițelor dintre subiecții Federației în timp ce Duma de Stat este competentă să acorde votul de încredere Guvernului federal.

Guvernul Federației Ruse – înfăptuiește puterea executivă a statului federal. Este alcătuit din: președintele Guvernului Federației, loctiitorii acestuia și miniștrii federali de resort.

Președintele Guvernului Federației – trasează principalele direcții ale activității Guvernului federal.

Guvernul Federației Ruse – asigură înfăptuirea politicilor financiar – monetare, ia măsuri pentru asigurarea legalității, a securității statului și pentru realizarea politicii externe.

În realizarea atribuțiilor sale Guvernul federal emite hotărâri și dispoziții. Aceste acte normative trebuie să fie în concordanță cu Constituția federală și cu legile federale.

Puterea judecătorească – se exercită de către instanțele judecătorești.

Judecătorii dispun de independență și se supun exclusiv Constituției și legilor federale. Pentru a fi numit judecător o persoană fizică trebuie să îndeplinească următoarele condiții speciale: vârsta limită de 25 de ani, studii juridice superioare și stagiul în profesie **de minimum 5 ani**.

Instanțele judecătorești sunt formate din Tribunalul Suprem care exercită supravegherea tuturor celorlalte instanțe cu jurisdicție generală. Tribunalul Suprem este organul judecătorec ultim în materie penală, civilă, administrativă etc.

Tribunalul Suprem de Arbitraj este organul judecătorec suprem cu referire la litigiile economice.

Curtea Constituțională a Federației și-a început efectiv activitatea în octombrie 1991.

Curtea Constituțională este competentă să se pronunțe cu privire la constituționalitatea legilor federale și a actelor normative inferioare legii. Soluționarea neînțelegerilor apărute între autoritățile federale referitoare la competență sau între autoritățile federale și organele subiecților federației (a statelor federale). Curtea emite interpretări ale Constituției Federației și soluționează sesizările persoanelor fizice și juridice referitoare la încălcarea drepturilor și libertăților constituționale.

* *
*

Din analiza efectuată rezultă că în Republica Federativă Rusă există o efectivă separație a funcțiilor etatice – legislativă, executivă și judecătorească – în așa fel încât să se împiedice concentrarea puterii de stat în mâinile unei singure persoane sau la nivelul unei singure autorități.

Din punctul nostru de vedere R.F. Rusă are un regim politic prezidențial. Totuși, noi am optat să analizăm instituțiile politico-juridice ale acestui stat pentru a observa modul de adaptare a fostelor state socialiste la principiile Statului de Drept.

Cu toate că Constituția R.F. Ruse prevede că „Federația Rusă este un stat ... de drept...” suntem înclinați să considerăm că acest stat corespunde din punct de vedere formal criteriilor de determinare a Statului de Drept și că mai are câteva etape de parcurs până când va corespunde și din punct de vedere substanțial criteriilor menționate generic.

Evident, opțiunea Republicii Federative Ruse este de a instaura un **Stat de Drept** democratic și federativ, lucru deplin posibil în condițiile asigurării transparenței activităților organelor de stat și a supunerii tuturor cetățenilor, inclusiv a agenților statului, față de lege.